

© Fotobanki.org / Getty Images

Chronimy Dzieci 2

SCENARIUSZ ZAJĘĆ DLA DZIECI
Z KLAS 1-3 SZKÓŁ PODSTAWOWYCH
Z ZAKRESU PROFILAKTYKI PRZEMOCY
I WYKORZYSTYWANIA SEKSUALNEGO

Chronimy Dzieci 2

SCENARIUSZ ZAJĘĆ DLA DZIECI Z KLAS 1-3 SZKÓŁ PODSTAWOWYCH Z ZAKRESU PROFILAKTYKI PRZEMOCY I WYKORZYSTYWANIA SEKSUALNEGO

Copyright © Fundacja Dajemy Dzieciom Się

Tekst publikacji jest dostępny na licencji Creative Commons

Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Bez utworów zależnych 3.0 Polska.

Tekst licencji dostępny jest na stronie <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/pl/>.

Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Fundacji Dajemy Dzieciom Się.

Fundacja Dajemy Dzieciom Się

ul. Walecznych 59

03-926 Warszawa

tel. 22 616 16 69

chronimydzieci@fdds.pl

fdds.pl

edukacja.fdds.pl

Opracowanie: **Joanna Marszał-Kotas, Katarzyna Seidel**

Layout: **Ewa Brejnakowska-Jończyk**, www.ewa-bj.pl

Redakcja i skład: **Barbara Małycka**

MINISTERSTWO
EDUKACJI
NARODOWEJ

Publikacja powstała dzięki dofinansowaniu w ramach Rządowego programu na lata 2014-2016 „Bezpieczna i przyjazna szkoła” – zadanie publiczne „Bezpieczna i przyjazna szkoła – ocena szkół i placówek systemu oświaty realizujących politykę ochrony dzieci przed agresją i przemocą”

Projekt współfinansuje m.st. Warszawa

Druk publikacji został sfinansowany w ramach zadania publicznego pod nazwą „Ochrona dzieci przed przemocą - kształtowanie postaw społecznych braku przyzwolenia na przemoc wobec dzieci i gotowości reagowania w sytuacji zagrożenia dziecka” współfinansowanego ze środków m.st. Warszawy.

Wstęp

Przedstawione zajęcia edukacyjne dla dzieci są propozycją z zakresu profilaktyki uniwersalnej. Realizacja tych zajęć może się przyczynić do wczesnego rozpoznania przez same dzieci trudnych, zagrażających sytuacji. Zajęcia profilaktyczne nie dają gwarancji ochrony dziecka przed krzywdzeniem, stają się jednak okazją do wyposażenia dzieci w wiedzę i umiejętności rozpoznawania zagrożenia oraz skutecznego reagowania. Ważne jest, by dzieci zwracały się do dorosłych o pomoc i umiały mówić o trudnej dla nich sytuacji na jak najwcześniejszym etapie.

Propozycje zawarte w scenariuszu opierają się na podstawowych metodach pracy z dziećmi w zakresie profilaktyki przemocy i wykorzystywania seksualnego. Kanwą tematów poruszanych w scenariuszu jest akronim GADKI*, którego poszczególne litery wyznaczają zasady, przydatne w edukacji dziecka na tematy związane z ochroną dzieci przed przemocą i wykorzystywaniem:

G – gdy mówisz „nie”, to znaczy „nie”,

A – alarmuj, gdy potrzebujesz pomocy,

D – dobrze zrobisz, mówiąc o tajemnicach, które cię niepokoją,

K – koniecznie pamiętaj, że twoje ciało należy do ciebie,

I – intymne części ciała są intymne/ściśle prywatne.

Bloki zajęć odnoszące się do powyższych zasad zostały uzupełnione o temat wprowadzający – emocje. Część ta jest ważna ze względu na użyteczność rozpoznawania i nazywania emocji przez dziecko w procesie identyfikacji sytuacji potencjalnie zagrażających.

Podczas opracowywania scenariuszy poszczególnych zajęć użyte zostały profilaktyczne strategie edukacyjne. Wiele elementów proponowanych zajęć zostało stworzonych w oparciu o modelowanie pożądanych zachowań u dzieci. W opinii autorek scenariusza w tej grupie wiekowej to najskuteczniejsze techniki osiągnięcia założonych celów.

*Akronim GADKI powstał na potrzeby kampanii Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę (dawniej Fundacja Dzieci Niczyje) nt. ochrony dzieci przed wykorzystywaniem seksualnym „1 na 5”, która opiera się na idei prostych, codziennych rozmów (według wskazanych tematów) zwiększających świadomość i umiejętności dzieci i w ten sposób chroniących je przed zagrożeniami. Więcej informacji na www.gadki.fdds.pl.

Charakterystyka zajęć

Cele zajęć:

przekazanie dzieciom wiedzy na temat zagrożeń oraz rozwijanie umiejętności ochrony w sytuacjach wystąpienia zagrożenia przemocą poprzez:

- wzmocnienie w dziecku przekonania, że ma prawo czuć się bezpiecznie,
- rozwijanie umiejętności identyfikacji sytuacji niebezpiecznych i zagrażających,
- przekazanie dziecku informacji o konieczności mówienia o zagrażającej sytuacji,
- dostarczenie informacji dotyczących prawa do zapewnienia pomocy w trudnych sytuacjach.

Cele szczegółowe proponowanych zajęć oraz zakładane efekty są przedstawione w opisie każdego kolejnego spotkania.

Proponowany scenariusz nawiązuje tematyką i konstrukcją do scenariusza adresowanego do przedszkoli (seria Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę „Chronimy Dzieci”). Jeśli osoba prowadząca zajęcia z dziećmi uzna, że scenariusz dla klas 1-3 jest za trudny dla grupy, z którą pracuje, może wówczas skorzystać ze scenariusza dedykowanego młodszej grupie. Scenariusz dla grupy przedszkolnej rekomendujemy wykorzystać również w pracy z klasami 0.

Dopełnieniem serii „Chronimy Dzieci” jest także scenariusz dla klas 4-6 szkoły podstawowej, jego zakres stanowi uzupełnienie treści przekazywanych na wcześniejszych etapach edukacji profilaktycznej.

Czas trwania:

scenariusz obejmuje cztery spotkania. Każde spotkanie jest odrębnym modulem, obejmującym określony temat, trwającym 45 minut. Rekomendujemy wykorzystanie pełnego, tworzącego całość cyklu edukacyjnego. Istotne jest zachowanie kolejności tematów proponowanych w scenariuszu. Realizacja kolejnych obszarów wymaga bowiem skorzystania z wiedzy lub umiejętności, które dzieci uzyskały w czasie wcześniejszych zajęć. Kwestię dostosowania czasu realizacji programu do możliwości uczestników pozostawiamy decyzji prowadzących, którzy najlepiej znają grupę, z którą pracują.

Dodatkowo do cyklu 4 spotkań przygotowany został scenariusz 90-minutowych zajęć bazujących na filmie animowanym „Gadki z psem” (dodatek). Zajęcia z wykorzystaniem filmu mogą poprzedzić przeprowadzenie 4 spotkań z dziećmi i być wstępem do poruszanej podczas kolejnych zajęć tematyki, a także pomóc określić tematy wymagające głębszego omówienia z dziećmi. Projekcja filmu z omówieniem wg zaproponowanego scenariusza może stanowić również podsumowanie zagadnień omawianych w czasie 4 spotkań i być okazją do utrwalenia zdobytej przez dzieci wiedzy. Dodatek może służyć również jako scenariusz krótkich zajęć z dziećmi i być wykorzystywany niezależnie od cyklu proponowanych 4 spotkań.

UWAGA: Proponowane scenariusze zajęć opierają się na założeniu, że osoba prowadząca zna grupę dzieci, dla których będzie prowadzić zajęcia. W przypadku prowadzenia zajęć przez osobę, która nie pracuje na co dzień z daną grupą (np. psycholog szkolny, pedagog, itp.), warto poprzedzić zajęcia ćwiczeniami zapoznawczymi i przeznaczyć na nie odpowiednią ilość czasu.

Odbiorcy:

dzieci w wieku wczesnoszkolnym (6-9 lat).

Miejsce:

sala szkolna, świetlica, zajęcia mogą być również prowadzone na wolnym powietrzu.

Materiały pozwalające na przeprowadzenie zajęć:

pomoce i materiały przydatne przy omawianiu danego tematu zostały wymienione na początku każdego modułu.

Sprzęt:

tablica/flipchart, komputer/rzutnik/telewizor umożliwiający wyświetlenie prezentacji PowerPoint.

Osoby prowadzące zajęcia:

najlepszymi realizatorami tych zajęć będą osoby posiadające doświadczenie w pracy z dziećmi w wieku wczesnoszkolnym (nauczyciele, pedagodzy, psychologzy). Ze względu na tematykę zajęć warto uzupełnić lub odświeżyć podstawową wiedzę na temat przemocy i wykorzystywania seksualnego dzieci, przemyśleć strategię działania w przypadku wystąpienia trudnych, nieprzewidzianych sytuacji (np. ujawnienie doświadczania przemocy przez dziecko). Zachęcamy prowadzących do wzbogacania konspektów o sprawdzone przez siebie formy pracy z dziećmi.

Dla osób, które posiadają mniejsze doświadczenie w tematyce związanej z niniejszym scenariuszem, dostępna jest oferta szkoleniowa, przygotowująca do prowadzenia zajęć z dziećmi, a także szkolenie uzupełniające, przygotowujące do pracy z rodzicami wg odrębnych scenariuszy. Więcej informacji o ofercie można znaleźć na stronie edukacja.fdds.pl w zakładce „szkolenia”.

Prowadzenie zajęć:

zachęcamy do włączenia proponowanych zajęć do szkolnego programu profilaktyki przeciwdziałania przemocy i ochrony dzieci przed krzywdzeniem. Edukacja dzieci w takim zakresie umożliwia realizację jednego ze standardów ochrony dzieci przed krzywdzeniem, które powinna spełniać placówka pracująca z dziećmi. Więcej o standardach ochrony dzieci przed krzywdzeniem można znaleźć na stronie www.chronimydzieci.pl.

Metody pracy:

zajęcia prowadzone są w formie zabawowej przy wykorzystaniu takich form pracy, jak: dyskusja, praca w parach, elementy zabaw ruchowych, rysunek. Zachęcamy, aby podczas dyskusji jak najczęściej pozwalać zabierać głos dzieciom.

W scenariuszu wykorzystano historię Lusi i Groszka – fikcyjnych postaci w wieku zbliżonym do wieku uczestników zajęć tak, by jak najskuteczniej zamodelować dzieciom bezpieczne zachowania. Dodatek zakłada również wykorzystanie filmu animowanego.

We wszystkich zaproponowanych ćwiczeniach brano pod uwagę możliwości rozwojowe dzieci.

Nie jest wymagana pisemna zgoda rodziców na udział dzieci w zajęciach, warto jednak poinformować rodziców o planowanym przeprowadzeniu zajęć z dziećmi. Sugerujemy zapoznać rodziców z planowanymi treściami poszczególnych tematów przekazywanymi dzieciom. Mogą się one stać inspiracją do rozmów na takie tematy również w domu.

Emocje – znam, nazywam, rozpoznaję

Metody pracy:

praca w grupie, miniwykład, dyskusja, zabawa, zabawa ruchowa, zgadywanka.

Sprzęt, materiały:

obrazki przedstawiające sześć podstawowych emocji (radość, smutek, złość, strach, wstręt i zaskoczenie, propozycja – załącznik 1) lub komputer i rzutnik oraz prezentacja PowerPoint składająca się ze zdjęć lub obrazków przedstawiających podstawowe emocje – przygotowane we własnym zakresie przez prowadzącego zajęcia.

Czas: 45'

Cele zajęć:

- wprowadzenie dzieci w tematykę zajęć,
- przekazanie dzieciom wiedzy i rozwijanie umiejętności rozpoznawania, nazywania i wyrażania emocji u siebie i u innych.

Po zakończeniu zajęć dziecko wie:

- jak rozpoznawać i nazywać emocje – u siebie i innych,
- jak pokazywać różne emocje.

Ćwiczenie 1. Przedstawienie programu zajęć (5 minut)

Prowadzący przedstawia dzieciom program:

Od dziś przez cztery kolejne spotkania będziemy się uczyć, jak dbać o swoje bezpieczeństwo. Nasze zajęcia pomogą wam poznać wszystkie bezpieczne zasady, jakie każdy uczeń powinien znać. Będziemy rozmawiać o tym, jak być bezpiecznym, aby nikt nie zrobił nam nic złego. To są ważne sprawy, które dotyczą każdego człowieka.

W czasie naszych spotkań będą nam towarzyszyć dwie postacie: Lusia i Groszek. To dwójka przyjaciół, którzy chodzą do szkoły, tak jak wy. Razem z nami Lusia i Groszek będą się uczyć o bezpieczeństwie. Dużo już wiedzą i pomogą nam dobrze zrozumieć ten temat.

Ćwiczenie 2. Bank emocji. Jakie emocje znamy? (15 minut)

Prowadzący mówi:

Każde z naszych czterech spotkań dotyczy będzie innej ważnej sprawy. Dzisiaj przypomnimy sobie słowo, które być może poznaliście już wcześniej – emocje. Posłuchajcie, co ja wiem o tym słowie.

O tym, jak się czujecie, mówi wam wasze ciało – np. gdy jesteście głodni, mówi wam o tym brzuch – wtedy czujecie głód. Kiedy jesteście zmęczeni, wasze nogi dają wam znać – nie chcą dalej biegać i mówią, że czas na odpoczynek. O tym, w jakim jesteście nastroju, dają wam znak właśnie emocje. Emocje mogą być przyjemne i nieprzyjemne.

Na przykład, jeśli jesteście weseli, to czujecie radość i ona jest dla was przyjemna. Jeśli jesteście smutni, pojawia się smutek i może być on dla was nieprzyjemny.

Jakie jeszcze inne emocje znacie?

Dzieci wymieniają znane im emocje.

Wskazówka dla prowadzącego: młodsze dzieci mogą mieć trudność z wymienieniem innych przykładów emocji. W takiej sytuacji zachęcamy do sięgnięcia do scenariusza dla dzieci przedszkolnych i wykorzystanie propozycji zajęć dotyczących tego tematu.

Ćwiczenie 3. Rozpoznajemy i nazywamy emocje innych ludzi (20 minut)

Wskazówka dla prowadzącego: w tym ćwiczeniu można wykorzystać również przygotowaną we własnym zakresie prezentację w PowerPoint ze zdjęciami ludzkich twarzy przedstawiających różne emocje. Wśród zdjęć powinny się pojawić twarze osób w różnym wieku – dzieci, dorosłych, osób starszych. Warto również zadbać o to, aby każda z emocji pojawiła się na dwóch, trzech różnych zdjęciach, aby dzieci miały możliwość jej rozpoznania na różnych przykładach.

Prowadzący mówi:

Emocje przeżywają wszyscy ludzie – zarówno dorośli, jak i dzieci. Najczęściej przeżywane emocje można najpierw zauważyć na twarzy, na przykład, kiedy jest nam wesoło i czujemy radość, na twarzy pojawia się uśmiech. Ale emocje można zauważyć nie tylko w taki sposób. Czasami kiedy się złościacie, mogą zaciskać się wasze pięści, nogi będą chciały tupać, a brwi – marszczyć.

Teraz pobawimy się w zgadywanie emocji. Pokażę wam obrazki/zdjęcia, przyjrzyjcie się im i powiedzcie, jakie emocje poznajecie na twarzach tych ludzi?

Prowadzący dopytuje dzieci, po czym poznają, że na danym zdjęciu jest określona emocja, zwraca uwagę na uśmiech, łzy, zmarszczone brwi, zaciśnięte pięści itd.

Prowadzący wprowadza postacie Lusi i Groszka.

Przeczytam wam teraz historię o przygodach Lusi i Groszka. Oni też chodzą do szkoły podstawowej. Lusia ma tyle lat, co wy. Jest dobrą uczennicą, ale czasem zdarza jej się zapominać o odrabianiu pracy domowej. Jej ulubiony przedmiot to matematyka. Lusia mieszka z mamą i tatą oraz młodszym bratem w kamienicy na 2. piętrze. W tej kamienicy mieszka sporo osób i Lusia zna kilku sąsiadów oraz ma kilka koleżanek na podwórku. Po szkole Lusia chodzi na treningi tańca. Dużo ćwiczy, ponieważ chce się zakwalifikować na zawody taneczne.

Groszek to kolega Lusi. Znają się już długo, chodzili razem do przedszkola. Groszek mieszka z rodzicami i starszą siostrą w bloku. Ma kota, który nazywa się Filek. Groszek lubi czytać książki i gazety sportowe, najchętniej o piłce nożnej. O tej sportowej dyscyplinie Groszek czyta też czasami w internecie. Groszek chodzi na treningi piłki nożnej, a poza tym często gra z kolegami na podwórku. Groszek marzy o tym, by zostać kapitanem piłkarskiej drużyny pierwszoklasistów.

Posłuchajcie, co ostatnio przydarzyło się Groszkowi i Lusi. Jakie emocje mogli wtedy przeżywać?

1. Lusia miała zadane bardzo trudne zadanie z matematyki. Długo myślała nad rozwiązaniem, bardzo się starała, aby wszystko dobrze obliczyć i starannie napisać w zeszytcie. Gdy skończyła, mama sprawdziła rozwiązanie i pochwaliła Lusię, bo zadanie było zrobione bardzo dobrze.

Którą z emocji mogła czuć wtedy Lusia? Dzieci odpowiadają: radość.

2. Następnego dnia po przyjściu do szkoły okazało się niestety, że Lusia nie wzięła ze sobą zeszytu z pracą domową – zeszyt został na biurku. Lusia zapomniała wieczorem spakować go do plecaka.

Którą z emocji mogła poczuć wtedy Lusia? Dzieci odpowiadają: smutek, złość.

Posłuchajcie teraz kolejnej historii.

3. Groszek i cała jego rodzina pojechali do domku letniskowego nad jeziorem. Nie byli tam od wakacji i Groszek bardzo się cieszył na tę wycieczkę.

Jak nazwiemy emocję, którą mógł czuć Groszek? Dzieci odpowiadają: radość.

4. Gdy cała rodzina przyjechała na miejsce i mama Groszka otworzyła dom, wszyscy poczuli paskudny zapach, coś strasznie śmierdziało. Groszek wykrzywił buzię i nie chciał wejść dalej. Okazało się, że w lodówce zostało jakieś jedzenie, które się zepsuło.

Którą z emocji, jakie poznaliśmy, mógł poczuć Groszek? Dzieci odpowiadają: wstręt.

Wskazówka dla prowadzącego: dzieci mogą mieć problem z nazwaniem tej emocji. W takiej sytuacji warto jeszcze raz wspólnie z dziećmi wymienić sześć podstawowych emocji (radość, smutek, strach, zaskoczenie, złość, wstręt) i zapytać, która mogła towarzyszyć Groszkowi. Jest to też dobry moment, aby upewnić się, że dzieci prawidłowo rozumieją każdą z nazw emocji.

Ćwiczenie 4. Lusterko (10 minut)

Prowadzący mówi:

Widzę, że umiecie rozpoznawać i nazywać emocje u innych osób. Jestem ciekawa, czy potraficie je również pokazać? Pobawimy się teraz w zabawę, która nazywa się lusterko.

Znacie już różne emocje – smutek, radość, złość, zaskoczenie, strach i wstręt. Każdy z was wylosuje jedną emocję i spróbuje ją pokazać swojemu koledze lub koleżance z ławki. Zadaniem drugiej osoby jest odgadnięcie, jaka emocja jest pokazywana. Następnie proszę, by osoba, która poprawnie odgadła daną emocję, pokazała tę samą emocję, tak jakby była lustrzanym odbiciem swojego kolegi lub koleżanki.

Wskazówka dla prowadzącego: z młodszymi dziećmi warto zrobić to zadanie wspólnie na forum klasy. Wówczas jedna osoba wychodzi na środek, pokazuje wybraną emocję, a wszystkie dzieci zgadują, jaka to emocja. Następnie cała klasa pokazuje tę samą emocję. Dziecko prezentujące emocję zmienia się.

Prowadzący podsumowuje:

Dziś nauczyliście się nazywać i rozpoznawać emocje, które najczęściej przeżywamy. To ważny temat. Każda emocja jest ważna – nie ma złych i dobrych emocji. Są jednak takie, które lubimy i takie, których nie lubimy – wtedy mówimy o nich, że są trudne. Emocje dają nam informację, jak się czujemy, czasem podpowiadają nam, co mamy robić, dlatego warto je znać.

Spotkanie 2

Mówię głośno, na co się nie zgadzam

Metody pracy:

głosowanie, praca plastyczna, odczytanie historyjki, dyskusja.

Sprzęt, materiały:

obrazki do przyklejenia dla każdego dziecka i większy komplet do pokazywania dla prowadzącego (propozycja – załącznik 2), klej, kolorowe kartki A4 dla każdego dziecka, bezpieczne zasady narysowane na dużych rysunkach (propozycja – załącznik 3a), komplet z ilustracjami bezpiecznych zasad (po jednym komplecie dla każdego dziecka), kartka A4 z wypisanymi słownie zasadami oraz miejscem na wklejenie odpowiedniej ilustracji (propozycja – załącznik 3b), guma trenerska/plastelina/taśma klejąca/klej/magnesy, duży arkusz papieru/tablica magnetyczna, kredki.

Czas: 45'

Cele zajęć:

- nauczenie dzieci, że są zachowania, które mogą im się nie podobać,
- nauczenie dzieci, że są zachowania, które mogą się nie podobać innym osobom,
- nauczenie dzieci bezpiecznej strategii reagowania i asertywnego mówienia „nie”.

Po zakończeniu zajęć dziecko wie:

- co może zrobić, gdy ktoś robi mu coś, co mu się nie podoba lub je krzywdzi.

Ćwiczenie 5. Lubię, nie lubię (15 minut)

Prowadzący mówi:

Są różne zabawy, przedmioty, zachowania, które każdy z nas bardzo lubi, inne lubimy mniej albo wcale. Ciekawa jestem, co wy lubicie, a czego nie lubicie. Mam tu przed sobą różne obrazki, które wy również za moment dostaniecie. Będę pokazywała je kolejno, a każdy z was najpierw znajdzie taki sam obrazek w swoim zestawie. Następnie każdy będzie mógł sam zdecydować, czy lubi to, co przedstawia obrazek, czy nie. Te osoby, które lubią to, co będę wymieniać, niech podniosą rękę i odłożą obrazek na bok. Te rzeczy, które lubicie, będziecie przyklejać później na kolorowej kartce, którą ode mnie dostaniecie.

Przykłady: gra w piłkę nożną, otrzymanie dobrej oceny w szkole, zakaz oglądania telewizji, ktoś się z Ciebie wyśmiewa, tańczenie przy muzyce, którą lubisz, kolega ze szkoły Cię kopnął.

⇒ Załącznik 2

W czasie głosowania prowadzący na bieżąco odnosi się do wyborów dzieci:

Widzę, że nikt z was nie lubi być kopany – i bardzo słusznie. Nikogo nie wolno kopać ani bić. Nie wolno też wyśmiewać się z innych osób, bo wtedy tym osobom jest przykro i są smutne. Widzę, że wszyscy lubicie dostawać dobre oceny w szkole – lubimy, gdy ktoś nas dobrze ocenia. Czasem może być trudno się zdecydować, czy coś się lubi czy nie, szczególnie gdy koleżanka myśli zupełnie inaczej niż my. Wtedy nie jest łatwo zdecydować. Pamiętajcie jednak, że każdy z was może mieć inne, swoje własne zdanie.

Na koniec ćwiczenia prowadzący podsumowuje:

Każdy z was przykleił na kartce to, co lubi, obok was leżą kartoniki z sytuacjami, rzeczami, których nie lubicie. Każdy z nas sam może zdecydować o tym, czy coś mu się podoba, czy nie. Są różne sytuacje, zachowania innych, które lubimy i takie, których nie lubimy. Jeśli lubimy coś robić, wtedy jesteśmy radosni, cieszymy się, uśmiechamy się, czasem nawet skaczemy z radości. Zdarzają się jednak również takie sytuacje, których nie lubimy. Wtedy możemy być smutni, zdenerwowani albo możemy się bać.

Ćwiczenie 6. Mówienie „nie” (10 minut)

Prowadzący mówi:

Zastanówmy się, co można zrobić, gdy ktoś robi albo mówi nam coś, czego nie chcemy, co może być nieprzyjemne czy niebezpieczne. Jakie macie pomysły? Dzieci odpowiadają.

Prowadzący wyjaśnia:

Tak, możemy odejść albo powiedzieć: „Nie podoba mi się to, nie zgadzam się na to”. Jeśli ktoś namawia was do tego, byście kogoś uderzyli albo mu coś zabrali, możecie powiedzieć: „Nie, nie zgadzam się na to, bo tak nie wolno robić”. Każdy ma prawo do tego, by mieć swoje zdanie, by je powiedzieć i czuć się bezpiecznie.

Teraz podam wam kilka przykładów różnych sytuacji. Ta osoba, która będzie wiedziała, jak można odpowiedzieć w tej sytuacji, niech podniesie rękę. Reszta z was powie mi, czy podoba się wam taka odpowiedź i czy można byłoby ją wykorzystać.

Przykłady:

- Starszy kolega zachęca Cię, byś zszedł z nim do szatni, a ty nie chcesz tego zrobić.
- Pani sąsiadka proponuje ci odwiedziny, a ty wiesz, że nie zapytałeś mamy i nie powinieneś chodzić sam/sama z sąsiadką.
- Kolega z ławki zaczyna wyśmiewać koleżankę i zachęca Cię, byś robił to razem z nim.

Prowadzący mówi:

Ważne jest, żeby umieć powiedzieć głośno „nie”, „nie chcę”, „nie zgadzam się”, gdy ktoś namawia nas do czegoś, co jest złe, co nam się nie podoba, co może krzywdzić innych. Każdy z nas ma takie prawo. Trzeba pamiętać, że takie prawo mają również inni ludzie. Czasami wystarczy tylko powiedzieć głośno „nie”, „nie chcę” albo „nie zgadzam się”. Zdarza się jednak tak, że samo powiedzenie „nie” nie wystarczy. Zaraz powiem wam, co można zrobić w takiej sytuacji.

Ćwiczenie 7. Bezpieczne zasady (20 minut)

Prowadzący mówi:

Czasem ktoś może robić coś, co nam się zupełnie nie podoba. Zdarza się, że mówienie „nie” nie działa, bo ktoś nie chce słuchać naszego „nie”. W takiej sytuacji musimy poradzić sobie inaczej – zastosować bezpieczne zasady. Posłuchajcie historii, jaką opowiedziała mi Lusia.

To było od razu po wakacjach. Lusia zaczęła chodzić do szkoły podstawowej. Choć tęskniła za swoim przedszkolem, to jednak podobało jej się w szkole – pani wychowawczyni była bardzo miła i Lusia poznała też nowe koleżanki i kolegów.

Pewnego dnia w czasie przerwy między lekcjami Lusia poszła do szkolnego sklepiku, żeby kupić sobie coś do picia. Przed sklepikiem było kilka starszych dziewczyn, z piątej albo z szóstej klasy. Jedna z nich zawołała Lusię i powiedziała, żeby Lusia oddała jej pieniądze. Zagroziła, że jeśli Lusia nie odda pieniędzy, to pożałuje! Lusia bardzo się wystraszyła. Szybko uciekła spod sklepiku. Przypomniała sobie, że pani w przedszkolu mówiła o tym, co można zrobić, gdy dzieje się coś, co sprawia, że się boimy, jesteśmy smutni albo czymś się denerwujemy.

Prowadzący wyjaśnia:

Lusia знаła bezpieczne zasady, które my dzisiaj poznamy. Są to takie zasady, które stosujemy, gdy dzieje się coś, czego nie lubimy, czego się boimy lub czym się martwimy. To takie trzy kroki, które możemy i powinniśmy zrobić.

Gdy ktoś robi nam coś, czego nie lubimy, ważne jest, by głośno powiedzieć „nie, nie lubię tego, nie zgadzam się, byś tak mi robił”. Potem trzeba odejść, a następnie powiedzieć o tym pani w szkole albo innemu dorosłemu – mamie albo tacie. Bardzo ważne jest, aby zapamiętać te zasady. Posłuchajcie, co później zrobiła Lusia.

Lusia wiedziała, że takie zachowanie jest złe i ona go nie lubi. Powiedziała „nie”, uciekła i o wszystkim powiedziała pani wychowawczyni. Pani porozmawiała ze starszą dziewczyną i jej wychowawcą oraz jej rodzicami. Dziewczyna obiecała, że nigdy więcej tak nie będzie robić i przeprosiła Lusię.

Prowadzący podsumowuje:

Jeśli ktoś nas bije, przezywa, zabiera nam coś, zmusza nas, żeby zrobić coś, czego nie lubimy, wtedy nie czujemy się bezpiecznie. Jest to taka sytuacja, kiedy trzeba zastosować bezpieczne zasady.

Prowadzący mówi:

Pierwsza zasada i pierwszy krok to: głośno mówię „nie”.

Druga zasada, czyli drugi krok to: szybko odchodzę.

Trzecia zasada: mówię komuś dorosłemu o tym, co się stało.

Prowadzący rozdaje dzieciom rysunki przedstawiające bezpieczne zasady i kartki z ich opisem. Dzieci mają pociąć załącznik 3a wzdłuż linii, a następnie przykleić do kartki, na której są opisane zasady.

Prowadzący podsumowuje:

Dziś nauczyliście się bezpiecznych zasad. To są trzy kroki, które możemy zrobić zawsze wtedy, gdy ktoś robi nam coś złego, niemiłego, kiedy coś nam się nie podoba. Wtedy warto powiedzieć „nie”, odejść i powiedzieć o tym, co się wydarzyło, zaufanej osobie, ona będzie wiedziała, jak ma nam pomóc.

Spotkanie 3

Dobrze zrobisz, mówiąc o tajemnicach, które cię niepokoją

Metody pracy:
historyjka, dyskusja, praca plastyczna.

Sprzęt, materiały:
kredki, kółka o średnicy 10 cm (propozycja – załącznik 4) oraz szablon drzewa bez liści, narysowany na dużym arkuszu papieru (np. na szarym papierze do pakowania) – do samodzielnego przygotowania przez prowadzącego, koszyk/pudełko – do przygotowania we własnym zakresie, wycięte kartki z sekretami (propozycja – załącznik 5).

Czas: **45'**

Cele zajęć:

- pokazanie dzieciom, że istnieją tajemnice,
- nauczenie dzieci rozpoznawania dobrych i złych tajemnic,
- pokazanie dzieciom, że istnieją osoby, którym można powiedzieć o trudnej sytuacji.

Po zakończeniu zajęć dziecko wie:

- jak odróżnić dobrą i złą tajemnicę,
- do kogo się zwrócić w trudnej sytuacji.

Wprowadzenie do tematu

Prowadzący mówi:

Dzisiaj porozmawiamy o tajemnicach. Znacie takie słowo? Czasami na tajemnicę mówi się też sekret. Te dwa słowa znaczą właściwie to samo. Czasem dzieci mi mówią, że tajemnica albo sekret to coś, o czym nie powinniśmy nikomu mówić. Ale tak naprawdę do końca tak nie jest. Są różne rodzaje tajemnic – takie, o których się nie mówi, i takie, o których trzeba powiedzieć. Dzisiaj będziemy się uczyć, jak rozpoznawać te tajemnice, o których trzeba powiedzieć. To bardzo ważne zadanie.

Ćwiczenie 8. Tajemnice Lusi i Groszka (10 minut)

Prowadzący mówi:

Nasi znajomi – Lusia i Groszek – też miewają różne tajemnice. Posłuchajcie, co im się ostatnio przydarzyło.

Najlepszą koleżanką Lusi jest Kika. Razem chodzą po lekcjach do świetlicy. Kikę ze świetlicy najczęściej odbiera mama. Tak było i tym razem. Gdy Kika poszła po kurtkę, mama Kiki podeszła do Lusi i powiedziała ściszym głosem, że Kika ma w sobotę urodziny i planowane jest przyjęcie niespodzianka w sali zabaw obok szkoły tańca, do której chodzą Lusia i Kika. Lusia jest na to przyjęcie zaproszona. Mama Kiki poprosiła Lusię, by nic nie mówiła Kice o niespodziance. W sobotę po zajęciach mama powiedziała Kice, że razem pojadą obejrzeć nową salę zabaw i oczywiście zabierają ze sobą Lusię. Gdy jechały samochodem, Lusi było bardzo trudno nie powiedzieć nic swojej przyjaciółce, ale chciała, żeby Kika miała wspaniałą niespodziankę. Lusia zachowała tajemnicę, a Kika bardzo się cieszyła z przyjęcia niespodzianki!

Po przeczytaniu historyjki prowadzący pyta dzieci:

Mama Kiki poprosiła Lusię o dochowanie tajemnicy. Czy była to dobra czy zła tajemnica?

Prowadzący mówi:

Tak, to była dobra tajemnica. Dobra tajemnica to taka, z której jest dużo radości i wszyscy się nią cieszą. Takie tajemnice ja bardzo lubię, to są niespodzianki. Czy mieliście kiedyś z kimś taką dobrą tajemnicę?

Dzieci wymieniają. Następnie prowadzący kontynuuje:

Trzeba wiedzieć, że są też inne tajemnice. Posłuchajcie, co się przytrafiło Groszkowi i jego koledze.

Groszek i jego kolega Dyzio wyszli na szkolne podwórko podczas przerwy. W pewnym momencie zobaczyli, że niedaleko krzaków dwóch starszych chłopców z czwartej klasy bije i kopie ich kolegę z klasy – Fonia. Chwilę później do chłopców podeszła pani dyżurująca na podwórku i zapytała, co się dzieje. Czwartoklasiści szybko powiedzieli, że nic takiego. Pani poszła dalej, a Dyzio odezwał się do starszych chłopców: „Widzieliśmy, jak kopaliście Fonia”. Wtedy jeden z piątoklasistów powiedział: „Jak powiecie to komuś, to oberwiecie. I ty też!” – krzyknął do Fonia.

Groszek i Dyzio chcieli powiedzieć o tym wszystkim pani wychowawczyni, ale się bali, że jeśli powiedzą, to starsi chłopcy także ich zbiją.

Prowadzący pyta dzieci:

1. *Jak myślicie, co mógł czuć kolega Groszka, Fonio?*
2. *Co mogli czuć Groszek i Dyzio?*
3. *Co Groszek i Dyzio powinni zrobić w tej sytuacji?*
4. *Czy tajemnica, której dochowania chciał czwartoklasista, była dobrą tajemnicą?*

Następnie prowadzący mówi:

Tak, to była zła tajemnica. Zła tajemnica to taka, która nas martwi lub sprawia, że się boimy – tak jak się bali Groszek i jego kolega. Zła tajemnica to też taka, której dochować każe nam osoba, której nie znamy. Wiecie, co trzeba zrobić, gdy rozpozna się złą tajemnicę? Trzeba szybko powiedzieć o tym osobie dorosłej.

Ćwiczenie 9. Drzewo zaufanych dorosłych (20 minut)

Prowadzący mówi:

Na ostatnich zajęciach poznaliście bezpieczne zasady, przypomnijmy je wspólnie. Gdy ktoś robi nam coś, co nam się nie podoba, krzywdzi nas, nie chcemy, by to robił, to... Podobnie jest ze złymi tajemnicami. Gdy się ich boimy, martwią nas albo smucą, też dobrze jest powiedzieć o tym osobie dorosłej, której ufamy. Taką osobę nazywamy zaufanym dorosłym.

Kto to jest? To taki dorosły, który rozumie nas, któremu możemy wierzyć, że chce dla nas dobrze, który wie, co można zrobić. Takim zaufanym dorosłym mogą być tata, mama, starszy brat, dziadek, babcia albo pani ze szkoły. Dla każdego może to być ktoś zupełnie inny. Są dzieci, które mają jednego zaufanego dorosłego, i są takie, które mają ich kilku. Nie jest ważne, ilu kto ma zaufanych dorosłych, ważne jest jednak, by mieć takiego dorosłego, z którego pomocy zawsze można skorzystać. Każdy z was dostanie teraz dwa kółka, na nich narysujecie zaufane osoby – na jednym kółku jedną osobę. To ważne, by pamiętać, że są tacy zaufani dorośli. Oni chcą i wiedzą, jak pomóc, gdy dzieje się nam coś niebezpiecznego lub niepokojącego. To są takie osoby, które wiedzą też co zrobić ze złymi tajemnicami.

Wskazówka dla prowadzącego: prowadzący w czasie rysowania jest do dyspozycji dzieci, dopytuje o zaufanych dorosłych. Szczególną uwagę kieruje na te dzieci, które mają trudność z wykonaniem zadania. Zdarza się, że dzieci potrzebują pomocy w tym, by odnaleźć swojego zaufanego dorosłego, ponieważ mogą nie mieć w swoim bezpośrednim otoczeniu takiej osoby. Warto wówczas wskazać ulubionego nauczyciela dziecka, panią pedagog czy kogoś zaufanego z dalszego otoczenia – ciocię itp. Dzieci mogą mieć wątpliwości i pytania, na które trzeba odpowiedzieć. Po narysowaniu dzieci przyklejają swoje obrazki na gałęziach drzewa, w miejscu wskazanym przez prowadzącego.

Prowadzący podsumowuje:

To, co razem narysowaliśmy, to drzewo zaufanych osób. Na drzewie mamy teraz obrazki wielu osób, do których możecie się zwrócić z prośbą o pomoc lub powiedzieć im o tajemnicy, która was martwi lub smuci. Te osoby będą wiedziały, jak wam pomóc, gdy zdarzy się coś trudnego. Chciałabym, byście zapamiętali te osoby, a jeśli zapomnicie, przypomni wam o nich nasze drzewo.

Ćwiczenie 10. Rozpoznawanie dobrych i złych tajemnic (15 minut)

Prowadzący mówi:

Wiecie już, komu można powiedzieć o złej tajemnicy. Ważne jest jednak, aby wiedzieć, które z tajemnic są dobre, a które złe. Nie zawsze jest to łatwe. Chciałabym, żebyście zapamiętali, że jeśli zaczynacie się martwić jakąś tajemnicą, myślicie o niej długo albo się czegoś boicie, to znak, że jest to tajemnica, o której trzeba powiedzieć zaufanemu dorosłemu. Teraz poćwiczymy rozpoznawanie dobrych i złych tajemnic.

Przeczytam wam różne tajemnice, jakie mieli Lusią, Groszek i ich przyjaciele. Wy możecie im rozpoznać, czy to dobry sekret czy taki, o którym trzeba powiedzieć. Mamy dwa koszyki, jeden to koszyk radości i dobrych sekretów, drugi to koszyk zmartwień i złych sekretów, bo złe sekrety powodują, że martwimy się lub boimy. Poproszę jedną osobę o pomoc w odczytywaniu sekretów, a całą klasę – o decyzję, czy jest to dobry sekret czy zły.

⇒ Załącznik 5

- 1.** Koleżanka Lusi – Kika – powiedziała, że bardzo lubi Groszka. Kika poprosiła Lusię, aby nikomu o tym nie mówiła. Kika i Lusja rozmawiają często o Groszku i o tym, że Kice podobają się zabawy, które wymyśla Groszek. Lusja wie, że to jest tajemnica i nie zdradza sekretu swojej koleżanki.
- 2.** Gdy Groszek przebierał się w szatni przed treningiem piłki nożnej, zobaczył, że jego kolega Dyzio ma siniaki na nogach. Groszek zapytał Dyzia, co mu się stało. Dyzio odpowiedział, że nic. Gdy Groszek wychodził z szatni, inny kolega podszedł do Groszka i powiedział, że Dyzio dostał lanie od taty i boi się o tym powiedzieć i że to tajemnica. Groszkowi zrobiło się smutno, bo bardzo lubił Dyzia i chciał mu jakoś pomóc. Nie chciał jednak zdradzić jego tajemnicy.
- 3.** Kika powiedziała Lusi w tajemnicy, że sąsiad z klatki obok zaprosił ją do siebie, żeby pokazać jej swojego królika. Okazało się, że królika tam nie było, a sąsiad pokazał Kice filmy dla dorosłych. Powiedział, że to taki mały sekret i żeby Kika się nie bała. Kika nie chciała oglądać takich filmów i szybko uciekła z mieszkania sąsiada. Wczoraj sąsiad znów zawołał Kikę i powiedział, że jak do niego nie przyjdzie, to powie mamie Kiki, jakie brzydkie filmy Kika z nim oglądała. Zastanawia się, co powinna zrobić i prosi Lusię o radę.
- 4.** Groszek odwiedził Dyzia i razem weszli na stronę internetową z wiadomościami ze świata piłki nożnej. Gdy przeczytali wszystko, Dyzio zaproponował, żeby założyli sobie konto na portalu społecznościowym. Co prawda, żeby założyć konto, trzeba mieć

13 lat, ale Dyzio powiedział, że w tajemnicy można podać inne dane i nikt się nie zorientuje, że Dyzio i Groszek mają dopiero 7 lat. Po wyjściu od kolegi Groszek trochę się martwił. Nie podobało mu się, że wpisali nieprawdziwe dane. Bał się, że na pewno wszystko się niedługo wyda i rodzice będą się na Groszka gniewać.

5. W czasie treningu do Groszka i Fonia podszedł jakiś pan, który wcześniej rozmawiał z ich trenerem. Powiedział, że szuka piłkarskich talentów. Poprosił, by chłopcy dali mu swoje adresy, imiona i nazwiska, a on zrobi wszystko, by trafili do szkółki piłkarskiej, gdzie są najlepsi trenerzy. Poprosił, by chłopcy nie mówili nic rodzicom, bo nie będzie niespodzianki, jak się już dostaną.
6. Mama Kiki powiedziała Lusi, że do Kiki w przyszłym tygodniu na ferie przyjedzie babcia. Poprosiła też, by Lusie nie mówiła o tym przyjaciółce, bo wtedy nie będzie niespodzianki.

Wskazówka dla prowadzącego: warto na bieżąco odnosić się do wyborów dzieci, podkreślać, co jest dobrą lub złą tajemnicą. Pytania zadawane dzieciom, komu mogłyby powiedzieć o tajemnicy, pozwolą na lepsze zapamiętanie dzieciom bezpiecznych osób, do których warto zwrócić się o pomoc.

Prowadzący podsumowuje:

Dziś poznaliśmy różne tajemnice. Mogą być takie, które są dobre, i takie, które mogą nas smucić i martwić. Czasem trudno jest ocenić, czy tajemnica, którą usłyszeliśmy, wymaga powiedzenia o niej dorosłej osobie, czy można się nią nie martwić. Jeśli będziecie w takiej sytuacji, i będziecie mieli wątpliwości, zapytajcie zaufaną osobę, ona będzie wiedziała, jak to rozpoznać.

Spotkanie 4

Moje ciało jest moje

Metody pracy:

miniwykład, praca plastyczna, głosowanie.

Sprzęt, materiały:

kredki, dwie postacie dziecka w bieliźnie – chłopca i dziewczynki (po jednym komplecie dla każdego dziecka, propozycja – załącznik 6),
dwa kółka o średnicy 10 cm dla każdego dziecka (propozycja – załącznik 4).

Czas trwania: **45'**

Cel zajęć:

- nauczenie dzieci, czym są miejsca intymne,
- nauczenie dzieci rozpoznawania sytuacji trudnych i właściwych reakcji w czasie ich zaistnienia.

Po zakończeniu zajęć dziecko wie:

- jak odróżnić dobry i zły dotyk,
- co zrobić w trudnych sytuacjach.

Ćwiczenie 11. Wprowadzenie do tematu (5 minut)

Prowadzący mówi:

Czy wiecie, co to są zmysły? Zmysły to takie części ciała, które pomagają nam poznawać świat. Jednym ze zmysłów jest wzrok, czyli nasze oczy, dzięki nim możemy widzieć, co się dzieje wokół. Drugi zmysł to słuch – czyli nasze uszy. Uszy pozwalają nam słyszeć różne dźwięki. Trzeci zmysł to smak. Zmysł smaku mamy na języku, są na nim specjalne miejsca, które nazywają się kubkami smakowymi. Dzięki nim czujemy różne smaki. Do zmysłów zalicza się również węch, a narządem węchu jest nos, który pozwala nam poznawać i czuć różne zapachy. Jest jeszcze jeden zmysł, czyli dotyk – mamy go na całym ciele. Różnymi częściami ciała dotykamy różnych rzeczy. Dotyk może być dla nas przyjemny lub nieprzyjemny. Na przykład, gdy dotykamy czegoś ostrego – kolców kwiatów albo igieł świerku – nie jest to dla nas przyjemne. A gdy np. głaszczemy zwierzaka, który ma miłą sierść, to zazwyczaj jest to przyjemny dotyk.

Zdarza się tak, że my dotykamy różnych rzeczy i osób. Inne osoby też nas dotykają. Dotyk ten może być dla nas przyjemny lub nieprzyjemny. Przyjemny dotyk to taki, na który mamy ochotę i który nie sprawia nam bólu – np. gdy mama przytula was na dobranoc albo głaszcze was po głowie. Niemiły dotyk to taki, kiedy ktoś zadaje nam ból albo robi coś, czego nie lubimy, możemy się go nawet bać. Zły dotyk to na przykład bicie, szarpanie, szczypanie. Nikt nie powinien nas też laskotać czy całować jeśli tego nie chcemy.

Ćwiczenie 12. Moje ciało należy do mnie – miejsca intymne (15 minut)

Prowadzący mówi:

Trzeba pamiętać, że są takie miejsca na naszym ciele, których nikt nie powinien dotykać ani nawet oglądać, bo są one prywatne. Nazywamy je miejscami intymnymi. Łatwo je rozpoznać, bo gdy jesteście na basenie, są zakryte kostiumem kąpielowym lub kąpielówkami. Rozdam wam teraz kolorowankę – są na niej chłopiec i dziewczynka w takich właśnie strojach, które nosimy na basenie czy na plaży. Pokolorujcie je. Chciałabym, żebyście zapamiętali, że miejsca zakryte kostiumem są miejscami intymnymi. Te miejsca powinny być zakryte i nikt poza dzieckiem nie powinien ich oglądać albo dotykać. Nikt też – ani dorosły, ani dziecko – nie powinien pokazywać dzieciom swoich miejsc intymnych ani prosić o ich dotykanie. Te części ciała są prywatne, czyli tylko twoje i powinny być zakryte. Czasem zdarza się, że ktoś je ogląda – lekarz albo mama. Są to jednak wyjątkowe sytuacje.

Ćwiczenie 13. Moje ciało należy do mnie – niebezpieczne sytuacje (20 minut)

Prowadzący mówi:

W sytuacjach gdy ktoś robi nam coś złego, przykrego, trzeba zastosować bezpieczne zasady. Wy znacie je już bardzo dobrze, przypomnijmy je sobie.

Dzieci wspólnie z prowadzącym wymieniają trzy bezpieczne zasady:

1. *Mówię „nie”.*
2. *Odchodzę.*
3. *Mówię zaufanej osobie dorosłej.*

Prowadzący mówi:

Te zasady możemy zastosować również wtedy, gdy ktoś stosuje wobec nas taki dotyk, którego nie lubimy, np. nas bije, szarpie czy szczypie. Zasady można wykorzystywać także, gdy ktoś nas zachęca do zachowania tajemnicy, o której należy powiedzieć. Wtedy też powinniśmy powiedzieć głośno: „Nie, nie zgadzam się”, a następnie odejść i powiedzieć zaufanej osobie dorosłej. Ona będzie wiedziała, co zrobić w tej sytuacji, byście byli bezpieczni.

Wiecie już co zrobić, gdy ktoś robi nam coś, co nam się nie podoba albo nas krzywdzi. Wicie również, że na ciele są takie miejsca, których nikt nie powinien dotykać ani oglądać. To miejsca intymne i prywatne każdego człowieka. Czasami jednak zdarza się tak, że wcale nie jest łatwo odróżnić dotyk innych osób – możecie mieć wątpliwość. Zapytajcie wtedy wasza bezpieczną osobę. Ona na pewno będzie znała odpowiedź. Dlatego teraz poćwiczmy rozpoznawanie różnych sytuacji, tak byście od teraz wiedzieli, jak i kiedy zastosować bezpieczne zasady.

Rozdam wam po dwa kółka. Pokolorujcie je – jedno na czerwono, a drugie na zielono.

Dzieci kolorują, a prowadzący pyta:

Z czym kojarzą wam się te dwa kółka?

Dzieci odpowiadają.

Prowadzący mówi:

Kółka przypominają światła, jakie znamy z przejścia dla pieszych. Światło czerwone oznacza STOP. W naszej zabawie światła też będą dawały podobne informacje. Światło zielone, które na drodze oznacza MOŻESZ IŚĆ, u nas będzie oznaczało: „Wszystko dobrze, jest bezpiecznie”, a światło czerwone będzie oznaczało: „Niebezpieczeństwo”.

Pobawimy się w głosowanie. Będę wam czytała różne historie, które przydarzyły się Lusi i Groszkowi, a wy będziecie głosować. Kto uważa, że jest to dotyk bezpieczny, podniesie zielone kółko. A kto uważa, że sytuacja jest niebezpieczna i wymaga zastosowania bezpiecznych zasad, podniesie kółko czerwone.

Historia 1

Lusia dostała w szkole dobrą ocenę. Bardzo się ucieszyła i po powrocie do domu pochwaliła się tacie. Tato bardzo się ucieszył, powiedział Lusi, że może być z siebie dumna, bo nie był to łatwy sprawdzian. Tata przybił Lusi „piątkę”. Lusia lubi przybijać z tatą „piątki”.

Jakie światło damy tej sytuacji? Tak, to jest sytuacja na zielone światło. Lusia lubi jak tata przybija z nią „piątki”, ta sytuacja bezpieczna, dajemy zielone światło..

Historia 2

Gdy Lusia była na treningu tańca, pan trener poprosił, by została chwilę po zajęciach. Powiedział, że pokaże jej nowy krok. Później poprosił, by Lusia się rozebrała i przymierzyła nowy kostium na turniej. Ta sytuacja była dla Lusi dziwna, bo przecież nikogo nie było już w sali, a inne dziewczynki też brały udział w turnieju i nie musiały mierzyć stroju.

Jakie światło damy tej sytuacji? Co trzeba zrobić w takiej sytuacji? Oczywiście, damy czerwone światło, jeśli sytuacja jest dziwna i inna niż zwykle albo jeśli ktoś prosi, byśmy się rozebrali, musimy szybko odejść i powiedzieć o tym zaufanej osobie.

Historia 3

Koleżanka Lusi powiedziała, że pan, który pracuje w szkole i sprząta ogród i boiska, pokazywał jej zdjęcia pań i panów bez ubrań. Koleżanka powiedziała, że Lusia też mogłaby je zobaczyć, jeśli chce i że to będzie ich wspólna tajemnica.

Jak myślicie, czy jest to sytuacja bezpieczna? Lusia też dała czerwone światło. Dzieci nie mogą oglądać takich zdjęć i filmów. One są tylko dla dorosłych. Nikt nie powinien pokazywać dzieciom swoich miejsc intymnych. Jeśli słyszycie o takiej historii od koleżanki albo kolegi, trzeba dać czerwone światło, bo jest to ostrzeżenie o niebezpieczeństwie. To jest taka tajemnica, o której trzeba szybko powiedzieć. A gdyby wam się zdarzyła taka sytuacja? Co wtedy trzeba zrobić? (Prowadzący powtarza z dziećmi bezpieczne zasady.)

Historia 4

Groszek powiedział, że po treningu piłki nożnej do szatni przyszedł trener i chciał pomóc się ubrać Groszkowi i innym chłopcom. Groszek powiedział, że przecież sam potrafi to zrobić, ale trener zaczął na niego krzyczeć. Zagroził, że jak Groszek go nie posłucha, to nie będzie mógł więcej przychodzić na treningi. Groszkowi bardzo się to nie podobało.

Jakie światło damy tej sytuacji? Groszek, tak jak wy, uznał, że to sytuacja na czerwone światło. Zastosował bezpieczne zasady, wybiegł z szatni i powiedział o tym tacie, który czekał na Groszka. Tato wiedział, co dalej zrobić, by Groszek był bezpieczny.

Historia 5

Groszek i Lusia ostatnio bardzo się pokłócili. Groszek powiedział, że nie będzie się bawić z Lusią w jakieś dziewczynskie zabawy i Lusia się obraziła na swojego kolegę. Obiecała sobie, że nie będzie się do niego wcale odzywać. Długo ze sobą nie rozmawiali i nie widywali się. Groszek był z tego powodu smutny. Postanowił odwiedzić Lusię i przeprosić ją. Wyciągnął do niej rękę na zgodę. Lusia na początku nie chciała podać Groszkowi ręki, ale bardzo brakowało jej przyjaciela, więc to zrobiła i razem poszli się bawić.

Jakie światło damy tej sytuacji? Tak, oczywiście zielone. To bezpieczny dotyk, który jest miły i dobry. Lusia i Groszek również czuli się bezpiecznie.

Historia 6

Lusia była na urodzinach u koleżanki. Były wspólne zabawy i tańce. Na urodziny przyszedł też cioteczny brat koleżanki, który chodzi już chyba do piątej klasy. Brat koleżanki wymyślił taką zabawę, żeby wszystkie dziewczynki zdjęły majtki, a on im zrobi śmieszne zdjęcia.

Jakie światło damy w tej sytuacji? Co powinna zrobić Lusia? Oczywiście, damy czerwone światło, nikt nie może kazać nam się rozbierać ani dotykać miejsc intymnych. Nikt nie może robić nam również takich zdjęć. Szybko musimy odejść i powiedzieć o tym zaufanej osobie.

Prowadzący podsumowuje:

Dziś nauczyliście się rozpoznawać bezpieczne sytuacje i sytuacje wymagające szybkiego działania.

Podsumowanie:

Dziś nasze zajęcia o bezpieczeństwie się kończą. Mam nadzieję, że już teraz będziecie wiedzieć, co należy zrobić w różnych trudnych sytuacjach. Ważne jest, abyście pamiętali, że wasze ciało należy do was, nikt nie może was bić, szczypać czy dotykać waszych miejsc intymnych. Gdyby tak się zdarzyło, pamiętajcie o bezpiecznych zasadach i zaufanych dorosłych. Nie zawsze jest łatwo rozpoznać trudną sytuację. Czasem może być tak, że wydaje się nam ona bezpieczna, bo dotyczy osoby, którą znamy. Dlatego jeśli macie wątpliwości, skorzystajcie z pomocy zaufanego dorosłego. On na pewno wam wszystko wyjaśni i zadba o to, byście byli bezpieczni.

Scenariusz zajęć Gadki z psem

Metody pracy:

projekcja filmu, dyskusja.

Sprzęt, materiały:

laptop/komputer z wyświetlaczem, umożliwiający wyświetlenie filmu (film dostępny online na stronie www.gadki.fdds.pl), zestaw składający się z dwóch (czerwonych i zielonych) pićczek/klocków/kartek, itp. – po jednym dla każdego dziecka

Czas: **90'**

Cel zajęć:

- nauczenie dzieci zasad, które mogą pomóc ochronić je przed wykorzystywaniem seksualnym,
- rozwijanie umiejętności rozpoznawania sytuacji trudnych i niebezpiecznych oraz umiejętności reagowania na nie.

Po zakończeniu zajęć dziecko wie:

- jak rozpoznać sytuację zagrażającą jego bezpieczeństwu,
- jak reagować w sytuacjach związanych z zagrożeniem przemocą lub wykorzystywaniem seksualnym.

Wprowadzenie

Prowadzący mówi:

Ciekawa jestem, kto z was ma jakieś zwierzę w domu? Słyszę, że macie różne zwierzęta: chomiki, świnki morskie, psy i koty, niektórzy z was mają rybki. Co można robić ze zwierzętami? Oczywiście można je karmić, wyprowadzać je na spacer, głaskać, można się z nimi bawić, biegać. Dziś chciałabym, abyście poznali zwierzaka, którego ja dobrze znam. To pies, który potrafi mówić i uczy dzieci zasad, dzięki którym mogą czuć się bezpieczne. Chciałabym, byście uważnie obejrzeni ze mną film i spróbowali zapamiętać jak najwięcej zasad, o których będzie opowiadał pies.

Prowadzący puszcza fragment filmu obejmujący Wstęp oraz pierwszą zasadę: „G – gdy mówisz «nie», to znaczy «nie»” (0.00-1.09).

Prowadzący rozpoczyna dyskusję na temat filmu:

Co ważnego powiedział nam pies? Tak, pies nauczył nas, że mamy prawo powiedzieć „nie”. A kto z was zapamiętał, w jakich sytuacjach możemy lub powinniśmy powiedzieć „nie”? Pies z filmu mówił, że jeśli ktoś was zachęca, żebyście gdzieś poszli, pojechali lub coś zrobili, a waszych rodziców nie ma w pobliżu i nie możecie zapytać ich o zgodę, powiedzcie „NIE”. To ważna zasada i chciałabym, żebyśmy wszyscy dobrze ją zapamiętali.

Sprawdzę, czy dobrze ją zrozumieliście. Będziemy sobie teraz wyobrażać różne sytuacje i jeżeli uznacie, że trzeba odmówić, podnieście czerwoną piłeczkę/klocek/kartkę, tak abym mogła ją zobaczyć. Jeśli sytuacja jest bezpieczna i można się na nią zgodzić, podnieście zieloną piłeczkę/kartkę/klocek.

Prowadzący rozdaje każdemu dziecku po dwie pomoce dydaktyczne (zestaw dwóch klocek/kartek/piłeczek itp.) w kolorze zielonym i czerwonym. Następnie podaje przykłady sytuacji. Na bieżąco komentuje decyzje dzieci, wyjaśniając ewentualne wątpliwości.

1. Sąsiadka zaprasza cię do swojego mieszkania i chce poczęstować cię kawałkiem ciasta. Co jej odpowiesz?
2. Starszy kuzyn chce pokazać ci film. Mówi, że to film tylko dla dorosłych.
3. Pan od tańców chce pomóc ci się przebrać po zajęciach, chociaż przecież sam doskonale to potrafisz.
4. W szkole nieznaną chłopak chce wejść z tobą do toalety.
5. Na spacerze w parku podchodzi do ciebie pan, którego nie znasz, i chce zrobić ci zdjęcie.
6. Koleżanka z klasy namawia cię, żebyście po szkole poszły do pana, który rozdaje dzieciom cukierki.
7. Do świetlicy przyszedł dziś po ciebie wujek. Znasz go, ale dawno go nie widziałeś, a rodzice cię nie uprzedzili, że wujek odbierze cię ze świetlicy.

Wskazówka dla prowadzącego: Ważne jest, aby zachęcać wszystkie dzieci do wypowiedzenia się. Warto pytać dzieci, jak rozumieją przedstawione sytuacje, i na bieżąco omawiać wszelkie wątpliwości. Dyskusję dobrze podsumować wskazówką, że gdy dziecko będzie mieć wątpliwość, czy w danej sytuacji należy odmówić, powinno zawsze zapytać o to rodziców. Prowadzący powinien podkreślić, że zgoda rodziców jest zawsze potrzebna, a rodzice w każdej sytuacji powinni wiedzieć, gdzie dziecko przebywa.

Prowadzący podsumowuje:

Widzę, że dobrze rozumiecie pierwszą zasadę, ukrytą pod literką G. Powtórzmy ją sobie wspólnie: „Gdy mówisz «nie», to znaczy «nie»”. Posłuchajcie teraz kolejnej zasady, o której powie nam pies.

Prowadzący puszcza fragment filmu Gadki z psem prezentujący zasadę: „A – alarmuj, gdy potrzebujesz pomocy” (1.1-2.21).

Prowadzący mówi:

Pies przedstawił nam ważną zasadę: „A – alarmuj, gdy potrzebujesz pomocy”. Kto z was wie, co to znaczy „alarmować”? Tak, „alarmować” to znaczy „wołać na pomoc, krzyczeć, pisać, zadzwonić do rodziców lub do innej bliskiej osoby”.

A co możemy wołać, gdy chcemy kogoś zaalarmować? Pamiętajcie, co odpowiedział nam pies? Możemy zawołać: „Na pomoc!”, „Ratunku!”, „Pali się!”. Możemy też krzyknąć: „Potrzebuję pomocy!”. Możemy również wołać rodziców lub inną bliską osobę, która jest w pobliżu.

Wiemy już, co możemy krzyknąć, gdy potrzebujemy pomocy. Teraz zaproszę do siebie kilka osób i będziemy ćwiczyć alarmowanie – kto chce pokazać innym dzieciom, kiedy i jak trzeba alarmować?

Prowadzący zaprasza kilkoro dzieci na środek, zwracając uwagę, by wśród nich znalazły się też dzieci mniej śmiałe. Następnie każdemu z dzieci zadaje sytuację do przećwiczenia, prosząc, aby dziecko głośno zaalarmowało. Po każdej sytuacji prowadzący pyta pozostałe dzieci, jak jeszcze można było w tej sytuacji zaalarmować (co wołać lub co zrobić).

Przykłady sytuacji:

1. Podczas zakupów w sklepie z mamą nieznajoma pani nagle bierze cię za rękę.
2. Gdy bawiłaś się na szkolnym podwórku, zauważyłaś nieznajomą osobę, która nagrywała telefonem to, co działo się na podwórku. Nie spodobało ci się to.
3. W parku trampolin dziewczynka ciągle cię popycha i nie pozwala ci wejść na trampolinę. Gdy zwracasz jej uwagę, szarpie cię za włosy.
4. Na podwórku podczas zabawy w chowanego podchodzi do ciebie pan, którego nie znasz, i mówi, że pokaże ci, gdzie się schowały dzieci. Musisz tylko z nim pójść.
5. Podczas powrotu ze szkoły zauważasz, że cały czas idzie za tobą starszy chłopak, którego znasz tylko z widzenia. W pewnym momencie chłopak chce ci zabrać plecak.

Prowadzący mówi:

Wiemy już, co to znaczy „alarmować” i jak można to zrobić. Jesteście ciekawi, co jeszcze chce powiedzieć nam pies z filmu?

Prowadzący puszcza fragment filmu Gadki z psem prezentujący zasadę: „D – dobrze zrobisz, mówią o tajemnicach, które cię niepokoją” (2.21-3.10).

Prowadzący mówi i zachęca dzieci do aktywnego włączania się w dyskusję:

Kolejna ważna zasada dotyczy tajemnic i sekretów. Powiedzcie mi, czy dzieci mogą mieć swoje tajemnice? A czy każda tajemnica może być utrzymywana w sekrecie? Usłyszeliśmy, że tajemnice mogą być dobre i złe. Kto mi powie, jak rozpoznać dobrą tajemnicę? A na czym polega zła tajemnica?

W filmie pojawiło się słowo „niepokoić”. Co ono znaczy?

Wskazówka dla prowadzącego: Dzieci prawdopodobnie będą podawać przykłady dobrych i złych tajemnic wymienionych w filmie. Warto zadbać o to, żeby w podsumowaniu pojawiły się następujące informacje:

- zła tajemnica może wzbudzić strach, złość lub wstyd,
- zła tajemnica to taka, do której namawia nas osoba, której nie znamy,

- zła tajemnica wiąże się ze zrobieniem komuś przykrości,
- zła tajemnica to taka, o której nie można powiedzieć rodzicom, pani w przedszkolu lub innym bliskim osobom, nawet jeżeli o jej dochowanie prosi osoba, którą znamy

Prowadzący mówi:

Złych tajemnic nie można ukrywać. Pamiętajcie, dobrze zrobicie, jeśli o nich powiecie osobie, której ufacie. Jeżeli macie wątpliwość, czy jakaś tajemnica jest dobra, czy zła, zapytajcie o to zaufaną osobę dorosłą.

Każdy z nas ma w otoczeniu taką osobę, której może powiedzieć o każdej tajemnicy. Może to być babcia, mama, tata, nauczycielka w szkole lub inna osoba dorosła, której ufacie. Komu wy możecie powierzyć swoją tajemnicę? Rozdam wam teraz karteczki. Zastanówcie się i napiszcie na nich, kto jest dla was zaufaną osobą, której możecie powiedzieć o swojej tajemnicy.

Czy ktoś z was chciałby powiedzieć, kogo wskazał na swojej kartce?

Wskazówka dla prowadzącego: Dzieci mogą wymieniać osoby powszechnie uważane za godne zaufania, np. policjanta, strażnika miejskiego, strażaka bądź kolegę lub koleżankę w podobnym wieku. Podczas dyskusji należy naprowadzać dzieci na dorosłe osoby z bliskiego otoczenia, z którymi dziecko ma częsty kontakt: rodzice, dziadkowie, starsze rodzeństwo, nauczycielka, psycholog szkolny itp.

Jeżeli dzieci są już po zajęciach z cyklu Chronimy Dzieci 2, można posłużyć się przygotowanym wcześniej drzewem zaufanych dorosłych, ilustrującym zaufane osoby z otoczenia dziecka (spotkanie 3 – Dobrze zrobisz, jeśli powiesz o tajemnicach, które cię niepokoją, ćwiczenie 9 – Drzewo zaufanych dorosłych).

Prowadzący mówi:

Czy zapamiętaliście trzecią zasadę? Kto ją nam wszystkim powtórzy? „D – dobrze zrobisz, mówiąc o tajemnicach, które cię niepokoją”. To bardzo ważna zasada. Zostały nam jeszcze dwie – chcecie je poznać?

Prowadzący puszcza fragment filmu Gadki z psem prezentujący kolejną zasadę: „K – koniecznie pamiętaj, że twoje ciało należy tylko do ciebie” (3.10-3.44).

Prowadzący mówi:

Każdy z nas ma ciało, które składa się z różnych części. Pies z filmu powiedział nam, że ciało należy tylko do nas. Co to znaczy?

Prowadzący zachęca, aby dzieci samodzielnie powiedziały, jak rozumieją tę zasadę. Podczas dyskusji prowadzący zadaje dzieciom pytania ułatwiające zrozumienie i zapamiętanie zasady związanej z cielesnością:

1. Czy każdy może złapać was za rękę?
2. Czy zawsze możemy się przytulić do kolegi lub koleżanki ze szkoły?
3. A czy można się bić?

4. Co można zrobić, gdy ktoś was uderzy?
5. A czy możemy sobie przybijać „piątki”?
6. W jakich innych sytuacjach zdarza się, że ktoś dotyka waszego ciała?
7. Jakiego dotyku nie lubicie?
8. Czy lubicie, gdy ktoś was łaskocze?
9. Czy możemy odmówić, gdy ktoś chce nas dotknąć?
10. Jak można odmówić, gdy nie chcemy, aby ktoś nas dotykał?
11. Co jeszcze możemy zrobić, gdy ktoś chce nas przytulić, pogłaskać, połaskotać albo pocałować, a my nie mamy na to ochoty?

Prowadzący podsumowują dyskusję:

Widzę, że dobrze rozumiecie, że to wy macie prawo decydować o tym, kto może dotykać waszego ciała. O tym właśnie mówi nam zasada: „Koniecznie pamiętaj, że twoje ciało należy tylko do ciebie”. Jeżeli ktoś – osoba dorosła albo inne dziecko – was dotyka, a wy tego nie chcecie, powiedzcie: „Nie zgadzam się”, „Nie rób tego”, „Nie chcę, żebyś to robił”. W takiej sytuacji możecie też zawołać kogoś na pomoc, czyli zaalarmować. Można także odsunąć się od takiej osoby.

Wskazówka dla prowadzącego: Dzieci często utożsamiają niechciany dotyk z bólem. Ważne, aby dyskusja doprowadziła grupę do wniosku, że również łaskotki lub pocałunki mogą być nieprzyjemne albo niechciane i że nie trzeba się na nie zgadzać. Podczas tego ćwiczenia można się posłużyć dodatkowymi materiałami, np. zdjęciami lub ilustracjami, przedstawiającymi różne rodzaje dotyku: przytulanie, podawanie ręki, łaskotanie, pocałunek itp. (do samodzielnego przygotowania przez prowadzącego).

Prowadzący mówi:

Na sznurku wisi już ostatnia literka. Zobaczmy, co się pod nią kryje.

Prowadzący puszcza fragment filmu Gadki z psem prezentujący ostatnią zasadę: „I – intymne części ciała są szczególnie chronione” (3.44-4.22).

Prowadzący mówi:

Pies przypomniał nam o tym, że każdy z nas ma intymne części ciała. Intymne, czyli prywatne i zakryte. Czym je zakrywamy? Te części ciała są zakryte prawie cały czas majteczkami, koszulką albo kostiumem kąpielowym. Czy możemy dotykać lub oglądać intymne części ciała innych osób? A czy inne osoby mogą nas dotykać bądź oglądać nasze części intymne?

Może się zdarzyć, że intymne części ciała będzie chciał zobaczyć np. lekarz. Zawsze jednak powinien robić to w towarzystwie rodziców, uprzedzić i opowiedzieć, po co to robi. W innych sytuacjach części intymne waszego ciała są zakryte – czyli niedostępne dla innych osób. Nikt nie ma prawa was tam dotykać ani oglądać. Jeżeli natomiast tak się stanie – należy powiedzieć „nie”, odsunąć się lub uciec od takiej osoby, zaalarmować oraz koniecznie powiedzieć o tym osobie, której ufacie, np. rodzicom, babci albo mnie.

Wskazówka dla prowadzącego: Ta część często budzi obawy osób prowadzących. Należy pamiętać, że jej celem jest przekazanie dzieciom ważnej zasady dotyczącej ochrony przed wykorzystywaniem seksualnym. Może się zdarzyć, że dzieci zaczną wymieniać konkretne nazwy miejsc intymnych, również te uznawane za wulgarne. Wówczas warto powstrzymać się od poprawiania dzieci, wygasić podawanie przykładów nazw i podsumować, że wszystkie wymienione przez dzieci nazwy dotyczą miejsc intymnych, które powinny być szczególnie chronione – bez względu na to, jak są nazywane.

Prowadzący puszcza dzieciom końcówkę filmu z podsumowaniem. Na koniec warto powtórzyć wspólnie z dziećmi wszystkie zasady i pytać dzieci, jaka zasada kryje się pod wybraną literą.

Prowadzący podsumowuje całe zajęcia:

Chciałabym, żebyście dobrze zapamiętali te zasady – są bardzo ważne. Będziemy jeszcze do nich wracać i sobie o nich przypominać w różnych sytuacjach. Teraz rozdaję wam kartki z ćwiczeniami do wykonania. Po przyjściu do domu zapytajcie rodziców, czy znają GADKI i zasady, o których dzisiaj rozmawialiśmy.

Prowadzący rozdaje dzieciom karty pracy GADKI

Wskazówka dla prowadzącego: Jeżeli dzieci nie umieją jeszcze czytać i pisać, można wykorzystać karty pracy GADKI, przeznaczone dla dzieci młodszych (dostępne w scenariuszu Chronimy Dzieci 1).

karta pracy GADKI

ćwiczenie 1

Uzupełnij zasady, kryjące się pod każdą z liter

G – Gdy mówisz NIE, to znaczy ...

A – Alarmuj, gdy potrzebujesz ...

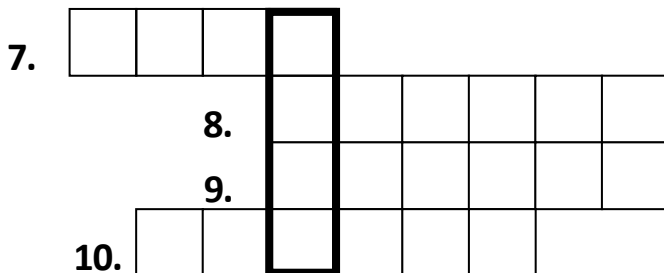
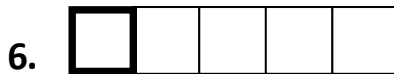
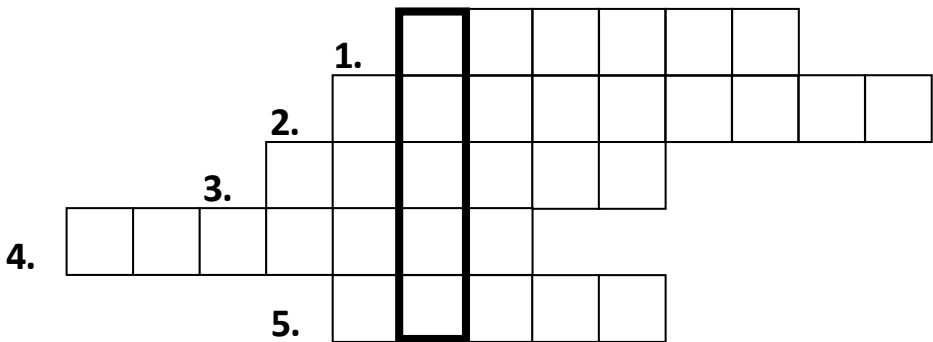
D – Dobrze jest mówić o tajemnicach, które ...

K – Koniecznie pamiętaj, że twoje ciało należy... ..

I – Intymne części ciała są szczególnie ...

ćwiczenie 2

1. Kiedy chce mi się jeść, czuję się
2. Może być dobra lub zła. O złej koniecznie powiedz zaufanej osobie!
3. Jedna z emocji, którą można rozpoznać po uśmiechu i zadowoleniu.
4. Mały człowiek to inaczej
5. Należy tylko do ciebie, składa się z różnych części, takich jak głowa, ręce, nogi,
6. Emocja, dla której charakterystyczne są zmarszczone brwi i tupanie nogą.
7. Czerwony znak, który informuje, że trzeba się zatrzymać.
8. Inaczej tajemnica
9. Złość, radość, strach, smutek, zdziwienie i wstręt to.....
10. Zawołaj, gdy chcesz zaalarmować

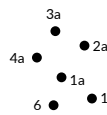
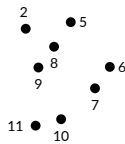
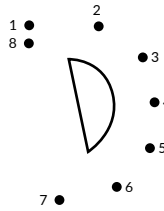
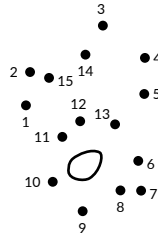
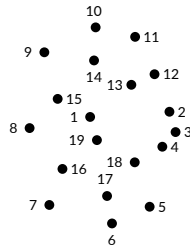
ćwiczenie 3

Połącz kropki.

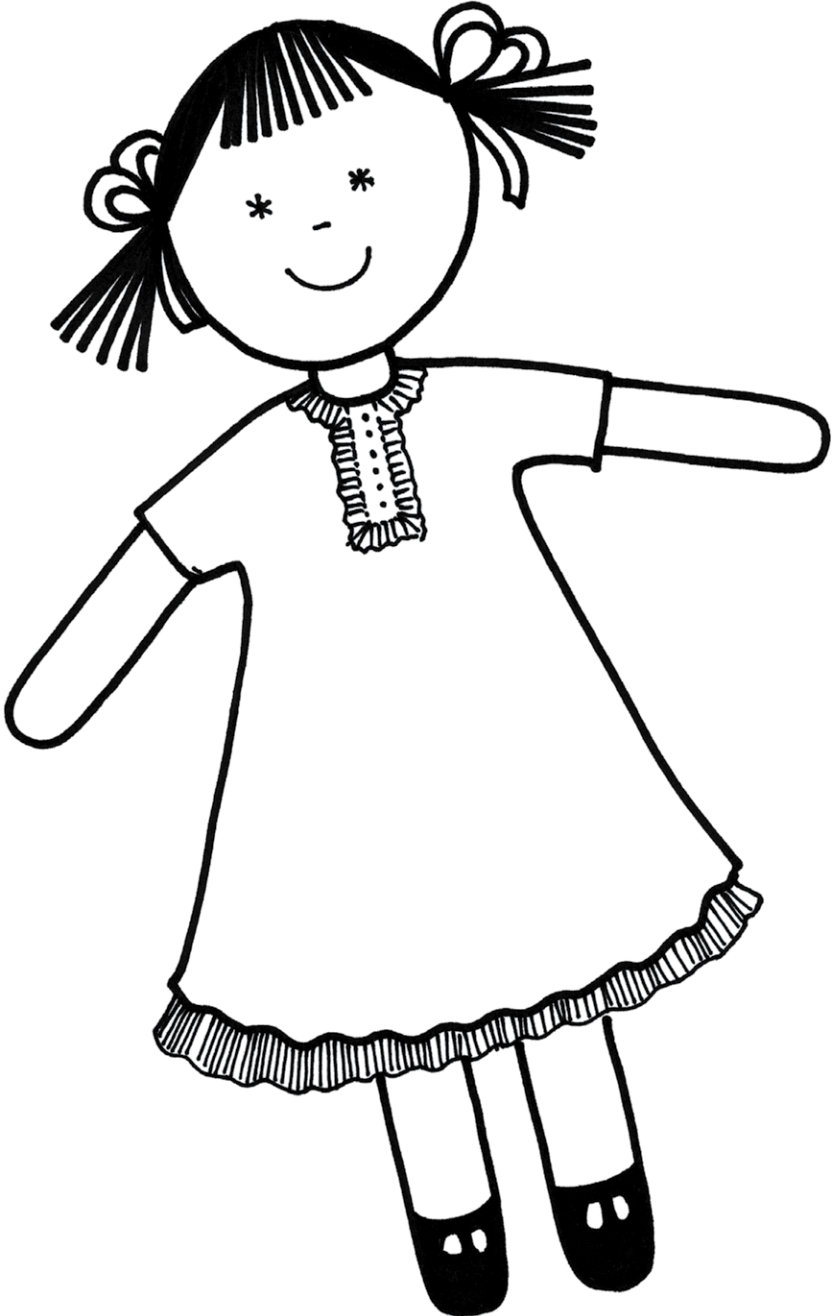
ćwiczenie 4

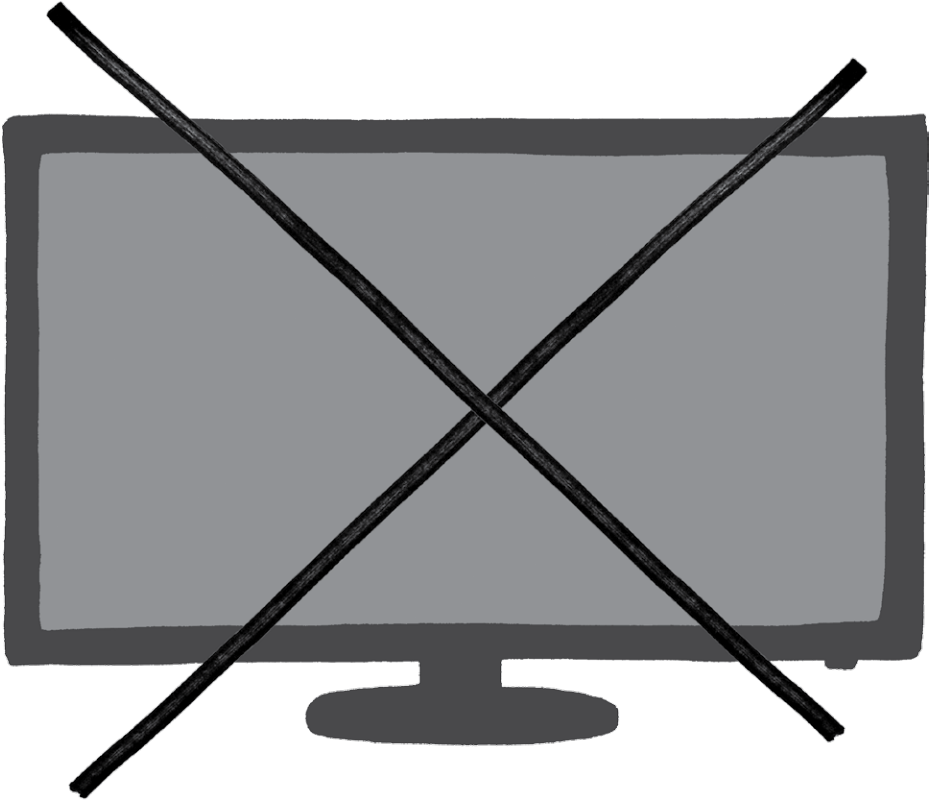
Połącz kropki.

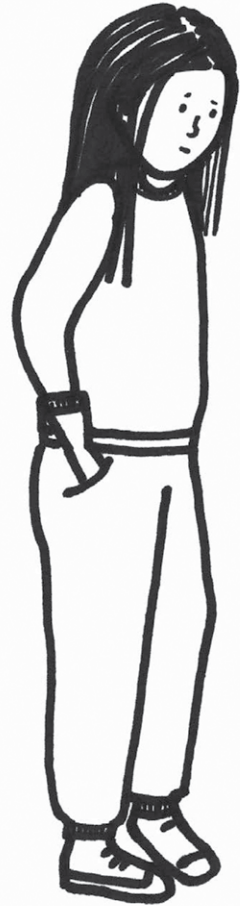
$$2 + 5 = 7$$

$$3 - 2 = 1$$

$$5 + 4 = 9$$

$$8 - 6 = 2$$

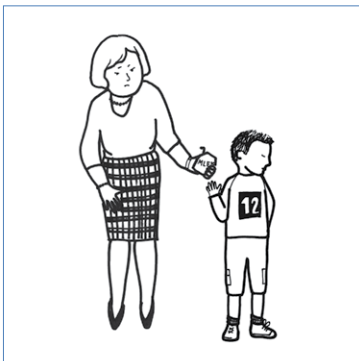
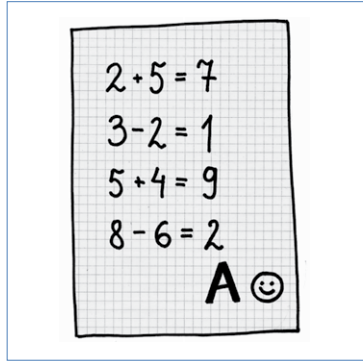
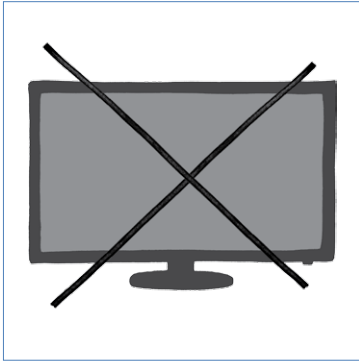
A 😊

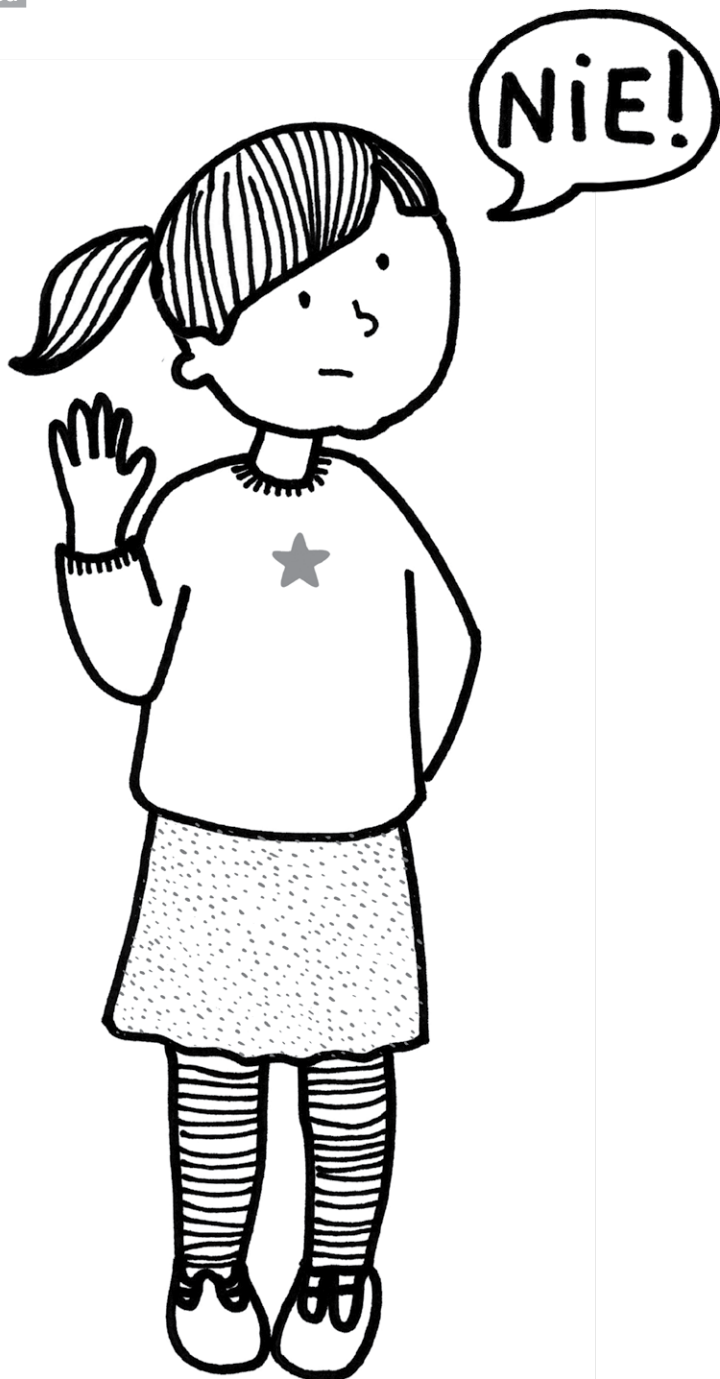

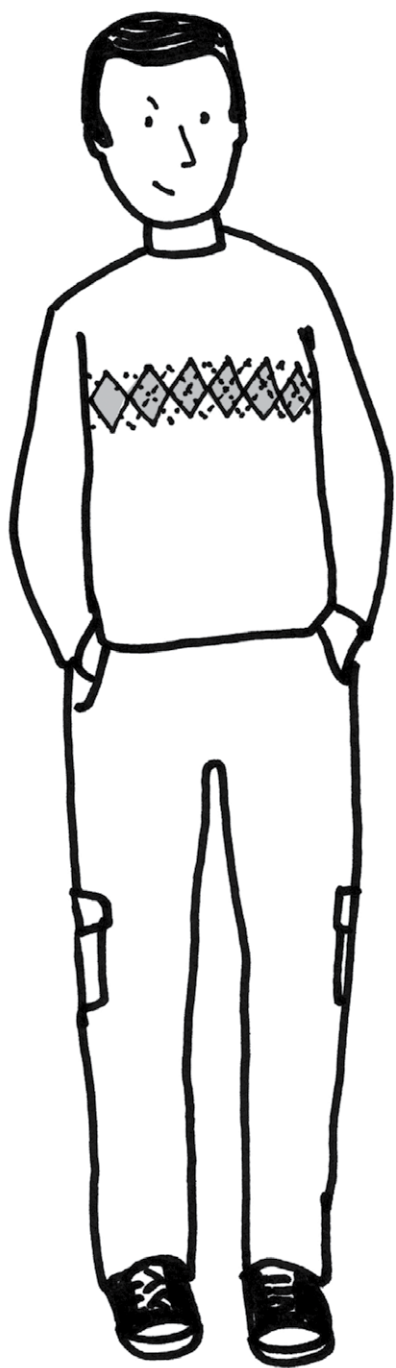

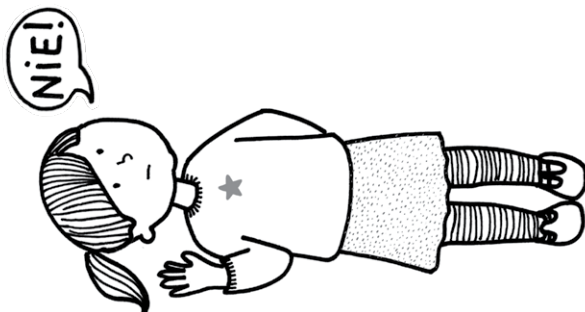
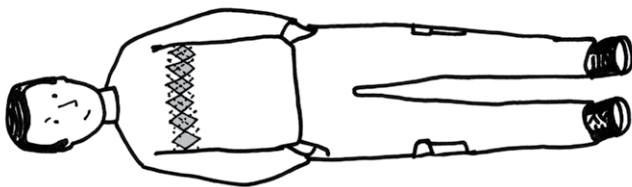
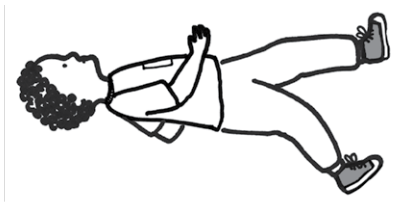
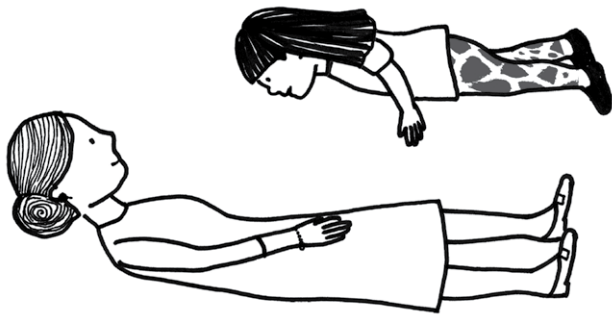

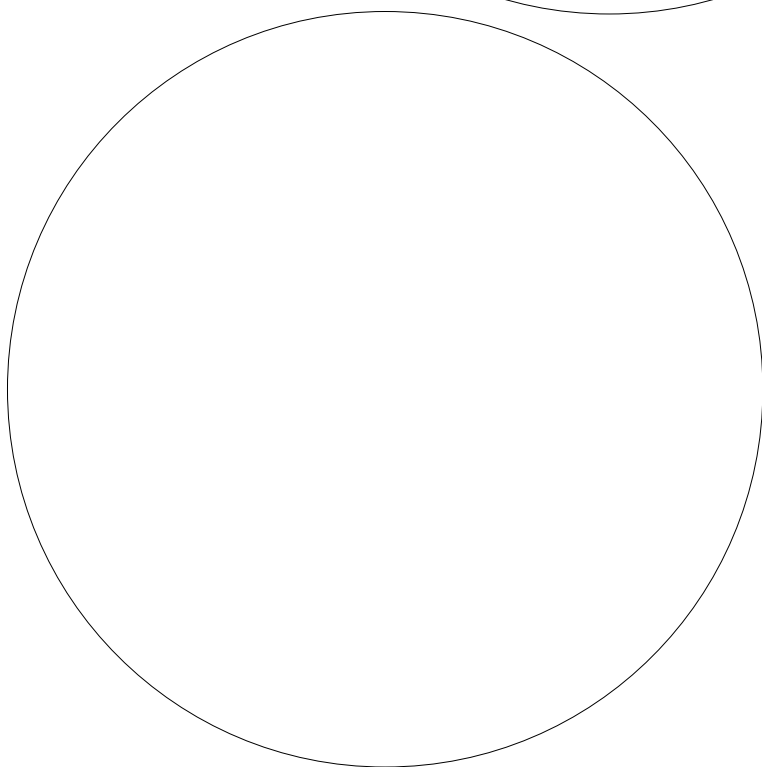
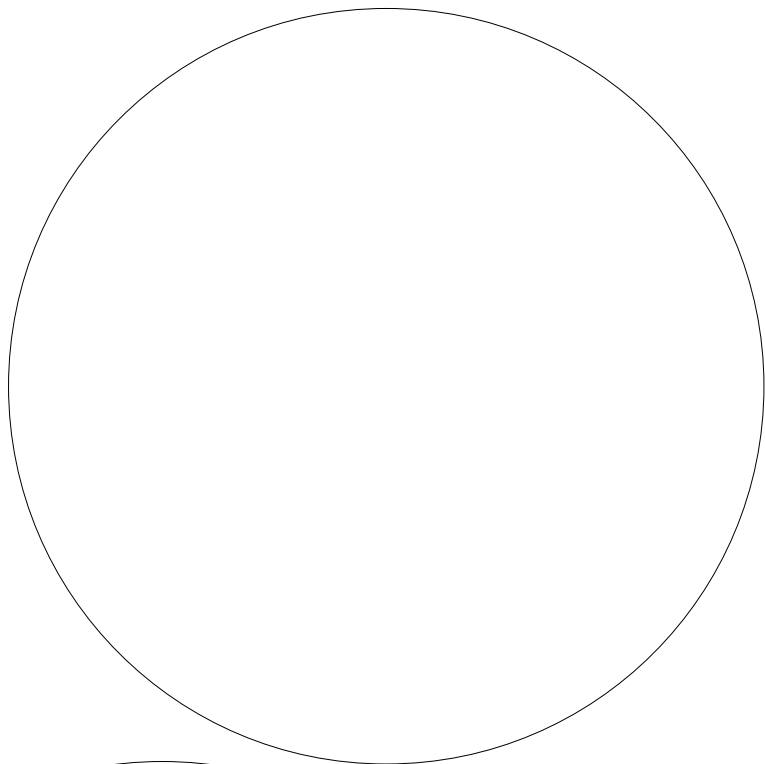

Trzecia zasada: mówię komuś dorostemu o tym, co się stało.

Druga zasada: szybko odchodzę.

Pierwsza zasada: głośno mówię „nie”.

Koleżanka Lusi – Kika – powiedziała, że bardzo lubi Groszka. Kika poprosiła Lusię, aby nikomu o tym nie mówiła. Kika i Lusia rozmawiają często o Groszku i o tym, że Kice podobają się zabawy, które wymyśla Groszek. Lusia wie, że to jest tajemnica i nie zdradza sekretu swojej koleżanki.

Gdy Groszek przebierał się w szatni przed treningiem piłki nożnej, zobaczył, że jego kolega Dyzio ma siniaki na nogach. Groszek zapytał Dyzia, co mu się stało. Dyzio odpowiedział, że nic. Gdy Groszek wychodził z szatni, inny kolega podszedł do Groszka i powiedział, że Dyzio dostał lanie od taty i boi się o tym powiedzieć i że to tajemnica. Groszkowi zrobiło się smutno, bo bardzo lubił Dyzia i chciał mu jakoś pomóc. Nie chciał jednak zdradzić jego tajemnicy.

Kika powiedziała Lusi w tajemnicy, że sąsiad z klatki obok zaprosił ją do siebie, żeby pokazać jej swojego królika. Okazało się, że królika tam nie było, a sąsiad pokazał Kice filmy dla dorosłych. Powiedział, że to taki mały sekret i żeby Kika się nie bała. Kika nie chciała jednak oglądać takich filmów i szybko uciekła z mieszkania sąsiada. Wczoraj sąsiad znów zawołał Kikę i powiedział, że jak do niego nie przyjdzie, to powie mamie Kiki, jakie brzydkie filmy Kika z nim oglądała. Kika zastanawia się, co powinna zrobić i prosi Lusię o radę

Groszek odwiedził Dyzia i razem weszli na stronę internetową z wiadomościami ze świata piłki nożnej. Gdy przeczytali wszystko, Dyzio zaproponował, żeby założyli sobie konto na portalu społecznościowym. Co prawda, żeby założyć konto, trzeba mieć 13 lat, ale Dyzio powiedział, że w tajemnicy można podać inne dane i nikt nie zorientuje się, że Dyzio i Groszek mają dopiero 7 lat. Po wyjściu od kolegi Groszek trochę się martwił. Nie podobało mu się, że wpisali nieprawdziwe dane. Bał się, że na pewno wszystko się niedługo wyda i rodzice będą się na Groszka gniewać

W czasie treningu do Groszka i Fonia podszedł jakiś pan, który wcześniej rozmawiał z ich trenerem. Powiedział, że szuka piłkarskich talentów. Poprosił, by chłopcy dali mu swoje adresy, imiona i nazwiska a on zrobi wszystko, by trafili do szkółki piłkarskiej, gdzie są najlepsi trenerzy. Poprosił, by chłopcy nie mówili nic rodzicom, bo nie będzie niespodzianki, jak się już dostaną.

Mama Kiki powiedziała Lusi, że do Kiki w przyszłym tygodniu na ferie przyjedzie babcia. Poprosiła też, by Lusie nie mówiła o tym przyjaciółce, bo wtedy nie będzie niespodzianki.

